

Ve Štrasburku dne 22.11.2016
COM(2016) 739 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Další kroky k udržitelné evropské budoucnosti

Evropské úsilí v oblasti udržitelnosti

{SWD(2016) 390 final}

1. ÚVOD: ZÁVAZEK EU V OBLASTI UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

Udržitelný rozvoj je již dlouho ústředním bodem evropského projektu. Smlouvy EU uznávají jeho ekonomickou, sociální a environmentální dimenzi, které by měly být řešeny společně. Evropská unie se zavázala k rozvoji, který uspokojuje potřeby dneška, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací uspokojit své vlastní potřeby. Podstatou udržitelného rozvoje je důstojný život pro všechny v mezích možností této planety, který dokáže sladit hospodářskou prosperitu a efektivitu, mírovou společnost, začlenění do společnosti a odpovědnost za životní prostředí.

Evropské společnosti dnes stojí před řadou výzev v oblasti udržitelnosti, od nezaměstnanosti mladých po stárnutí populace, změnu klimatu, znečištění, udržitelnou energii a migraci. Musíme řešit stávající problémy a připravit se na budoucnost a zároveň reagovat na tempo a složitost globální změny a nároky rostoucí světové populace. Pro zachování evropského sociálního modelu a sociální soudržnosti je zásadní investovat do mladých lidí, vytvářet podmínky pro udržitelný růst podporující začlenění, řešit nerovnosti a zvládnout dobře migraci. Provádění odpovědné fiskální politiky a zavádění reforem posílí udržitelnost našich systémů zdravotní péče a důchodových systémů. Pro zachování našeho přírodního kapitálu je zásadní urychlit přechod k nízkouhlíkovému, oběhovému hospodářství, které je odolné vůči změně klimatu a účinně využívá zdroje. K tomu, aby se tyto výzvy proměnily v nové obchodní příležitosti a nová pracovní místa, je potřeba výrazné zapojení do výzkumu a inovací.

Evropská unie má silnou výchozí pozici a dosavadní výsledky, pokud jde o vysokou úroveň hospodářského rozvoje, sociální soudržnost, demokratické společnosti a závazek podporovat udržitelný rozvoj, který je pevně zakotven v evropských smlouvách¹. Smlouva o Evropské unii² vyžaduje, aby Unie zajistila soudržnost mezi jednotlivými oblastmi své vnější činnosti a mezi těmito oblastmi a svými ostatními politikami.

Za současné Komise se udržitelný rozvoj stává součástí klíčových průřezových projektů i odvětvových politik a iniciativ. Již dříve byla v roce 2001³ vyhlášena strategie Evropské unie pro udržitelný rozvoj, revidovaná v roce 2006⁴ a přezkoumaná v roce 2009⁵. Od roku 2010 je udržitelný rozvoj součástí strategie Evropa 2020⁶, potvrzené stávající Komisí a stavějící na vzdělávání a inovacích („inteligentní“), nízkých uhlíkových emisích, odolnosti vůči změně klimatu a dopadu na životní prostředí („udržitelný“) a vytváření pracovních míst a snižování chudoby („podporující začlenění“).

1.1 Agenda pro udržitelný rozvoj 2030 a cíle udržitelného rozvoje (SDG)

Rok 2015 byl pro udržitelný rozvoj po celém světě rokem určujícím. Vedoucí světoví představitelé dne 25. září 2015 na 70. zasedání Valného shromáždění OSN přijali nový globální rámec udržitelného rozvoje: Agendu pro udržitelný rozvoj 2030 (dále jen

¹ Ustanovení čl. 3 odst. 5 a čl. 21 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii.

² Ustanovení čl. 21 odst. 3 druhého pododstavce Smlouvy o Evropské unii.

³ COM(2001) 264 final.

⁴ Evropská rada DOC 10917/06.

⁵ KOM(2009) 400 v konečném znění.

⁶ KOM(2010) 2020 v konečném znění.

„Agenda 2030“⁷, jejímž základním prvkem jsou cíle udržitelného rozvoje. V témže roce byla rovněž přijata Pařížská dohoda o klimatu (COP21)⁸, akční program z Addis Abeby⁹, nedílná součást Agendy 2030, a sendajský rámec pro snižování rizika katastrof¹⁰.

Evropská unie přispěla k formování globální Agendy 2030, která je plně v souladu s evropskou vizí a která se nyní stala světovým plánem globálního udržitelného rozvoje. Agenda 2030 představuje závazek do roku 2030 v celém světě vymýtit chudobu, dosáhnout udržitelného rozvoje a zajistit, aby nikdo nebyl opomenut. Sedmáct cílů udržitelného rozvoje a jejich 169 souvisejících dílčích cílů jsou ze své podstaty globální, všeobecně platné a provázané. Všechny země, rozvinuté i rozvojové, nesou sdílenou odpovědnost za dosažení cílů udržitelného rozvoje. Agenda 2030 vyváženým způsobem spojuje tři dimenze udržitelného rozvoje – ekonomickou, sociální a environmentální – a je vůbec poprvé odrazem mezinárodní shody, že nelze jen zvlášť usilovat o mír, bezpečnost, spravedlnost pro všechny a začlenění do společnosti, nýbrž že se tyto oblasti navzájem posilují.

Agenda 2030 se opírá o globální partnerství zahrnující všechny zúčastněné strany a její provádění vyžaduje využití všech prostředků a účinný mechanismus následného monitorování a kontroly zajišťující dosažení pokroku a odpovědnost. Sedmáct cílů udržitelného rozvoje představuje kvalitativní a kvantitativní cíle pro následujících patnáct let, které nám umožní připravit se na budoucnost a usilovat o zajištění lidské důstojnosti, stability, zdravé planety, spravedlivých a odolných společností a prosperujících ekonomik. Pomáhají řídit proces sbližování mezi členskými státy, ve společnosti a se zbytkem světa.

1.2 Další kroky k udržitelné evropské budoucnosti

Evropská unie je plně odhodlána stát v čele provádění Agendy 2030 a cílů udržitelného rozvoje spolu se svými členskými státy v souladu se zásadou subsidiarity. Agenda 2030 bude dále vyžadovat společný přístup v rámci vnější činnosti EU a jejich dalších politik a soudržnost finančních nástrojů EU.

Odpověď Evropské unie na Agendu 2030 bude zahrnovat dvě pracovní oblasti. První pracovní oblast, představená v tomto sdělení, se týká plného začlenění cílů udržitelného rozvoje do evropského politického rámce a současných priorit Komise, vyhodnocení stávající situace a identifikace nejdůležitějších problémů souvisejících s udržitelností. Druhá oblast se bude zabývat dalším rozpracováním naší dlouhodobé vize a zaměřením odvětvových politik po roce 2020 v rámci přípravy na dlouhodobé provádění cílů udržitelného rozvoje. Nový víceletý finanční rámec na období po roce 2020 rovněž přesměruje příspěvky z rozpočtu EU směrem k dosahování dlouhodobých cílů Evropské unie.

2. EVROPSKÁ ODPOVĚĎ NA AGENDU 2030

Agenda 2030 poskytuje Evropské unii příležitost výrazně zakotvit své strategické směřování v globální snaze o vybudování udržitelné budoucnosti, kterou Unie utváří společně se svými

⁷ Usnesení OSN A/RES/70/1.

⁸ Rozhodnutí OSN -/CP.21, přijetí Pařížské dohody.

⁹ Usnesení OSN A/RES/69/313.

¹⁰ Přijatý na 3. světové konferenci OSN o snižování rizika katastrof v japonském Sendai dne 18. března 2015.

partnery. Cíle udržitelného rozvoje jsou již naplňovány prostřednictvím celé řady politik EU a staly se součástí všech deseti priorit Komise.

2.1 Mapování evropských politik přispívajících k naplňování cílů udržitelného rozvoje

Úplný přehled toho, jak evropské politiky a opatření přispívají k naplňování cílů udržitelného rozvoje v rámci EU a prostřednictvím vnější činnosti Evropské unie, je uveden v pracovním dokumentu útvarů Komise přiloženém k tomuto sdělení. U každého ze sedmnácti cílů udržitelného rozvoje jsou shrnuta nejvýznamnější opatření přijatá Evropskou unií.

Analýza ukázala, že stávající politiky EU řeší všech sedmáct cílů. Důležitou úlohu při řešení několika cílů udržitelného rozvoje hraje strategie Evropa 2020. Přestože Evropa může poukázat na dobré výsledky a dosažený pokrok při plnění všech cílů, realizace úplné Agendy do roku 2030 bude vyžadovat důraznější provádění a další cílené kroky ve všech oblastech.

Nástroje používané při plnění jednotlivých cílů udržitelného rozvoje rovněž závisí na rozdělení odpovědnosti mezi Evropskou unií a členskými státy.

K vybraným hlavním opatřením přispívajícím k naplňování cílů udržitelného rozvoje v rámci EU patří:

Pokud jde o 1. cíl „Vymýtit chudobu ve všech jejích formách všude na světě“, úlohou Evropské unie je interně, v souladu se zásadou subsidiarity, zejména podporovat členské státy v boji proti chudobě a pomáhat jim v dosažení hlavního cíle v oblasti chudoby stanoveného strategií Evropa 2020 v situaci, kdy krize negativním způsobem ovlivnila pokrok dosahovaný při naplňování tohoto cíle.

Pokud jde o 2. cíl „Vymýtit hlad, dosáhnout potravinové bezpečnosti a zlepšení výživy, prosazovat udržitelné zemědělství“, má reformovaná společná zemědělská politika (SZP) tři cíle, které zůstávají velmi relevantní a jsou jednou z priorit programu: životaschopná produkce potravin, udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a opatření v oblasti klimatu a vyvážený územní rozvoj. Reformovaná společná rybářská politika se obdobně zaměřuje na zajištění udržitelného zásobování potravinami prostřednictvím činností udržitelného rybolovu a akvakultury. Prostřednictvím Fondu evropské pomoci nejchudším osobám Evropská unie podporuje opatření členských států ve snaze poskytnout těm nejchudším dostatečné množství bezpečných a výživných potravin. Tyto politiky jsou doplněny opatřeními v oblasti výzkumu a inovací zaměřujícími se na zabezpečení potravin a výživy, jako je FOOD 2030.

Pokud jde o 3. cíl „Zajistit zdravý život a zvyšovat jeho kvalitu pro všechny v jakémkoli věku“, Evropská unie doplňuje opatření členských států prostřednictvím právních předpisů a dalších iniciativ zabývajících se veřejným zdravím, zdravotnickými systémy a zdravotními problémy souvisejícími se životním prostředím (včetně kvality ovzduší, chemických látek a odpadu). Zdraví je důležité pro kvalitu života jednotlivých osob a pro utváření udržitelné ekonomiky, neboť se jedná o klíčový faktor zlepšování účasti na trhu práce a produktivity¹¹.

¹¹ Přípravovaná publikace OECD a EU „Stručný pohled na zdraví v Evropě 2016“ („*Health at a Glance: Europe 2016*“) ukazuje, že střední délka života se od začátku 90. let v Evropské unií zvýšila v průměru o sedm let, avšak v mnoha zemích EU nedošlo k prodloužení střední délky života prožité ve zdraví.

Komise bude pomáhat členským státům v naplňování dílčích cílů stanovených v rámci cílů udržitelného rozvoje, zejména ve snižování úmrtnosti v důsledku chronických nemocí, zajišťování kvalitní zdravotní péče, posilování kapacity zaměřující se na prevenci a řízení globálních zdravotních hrozeb (včetně antimikrobiální rezistence), vymýcení HIV/AIDS a tuberkulózy (a omezení výskytu hepatitidy) a provádění Rámcové úmluvy o kontrole tabáku.

Pokud jde o 4. cíl „Zajistit rovný přístup k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělání a podporovat celoživotní vzdělávání pro všechny“, hlavní cíle stanovené Evropskou unií ve strategii Evropa 2020 souvisí s počtem osob předčasně odcházejících ze vzdělávání a dosažením terciárního vzdělání. Prostřednictvím agendy dovedností, strategického rámce Vzdělávání a odborná příprava 2020 pro vzájemné učení a výměny a programu Erasmus+ Evropská unie směřuje svoje úsilí k aktivní podpoře členských států při zlepšování kvality vzdělávání a odborné přípravy s cílem zajistit příležitosti pro mladé lidi.

V souvislosti s 5. cílem „Dosáhnout genderové rovnosti a posílit postavení všech žen a dívek“ je rovnost žen a mužů zakotvena v politickém a právním rámci EU již od samého začátku evropské integrace a jsou připravovány nové politiky zabývající se řešením přetrvávající nerovnosti žen a mužů. Obdobně je 10. cíl „Snižit nerovnost uvnitř zemí i mezi nimi“ ústředním bodem sociální agendy a politiky soudržnosti Evropské unie.

Ochrana životního prostředí je pro kvalitu života současných i budoucích generací zásadní. Silný environmentální rozměr má několik cílů udržitelného rozvoje, včetně 6. cíle „Zajistit všem dostupnost vody a sanitačních zařízení a udržitelné hospodaření s nimi“, 14. cíle „Chránit a udržitelně využívat oceány, moře a mořské zdroje pro zajištění udržitelného rozvoje“ a 15. cíle „Chránit, obnovovat a podporovat udržitelné využívání suchozemských ekosystémů, udržitelně hospodařit s lesy, potírat rozšiřování pouští, zastavit a následně zvrátit degradaci půdy a zastavit úbytek biodiverzity“. Zlepšení životního prostředí v Evropě v posledních desetiletích bylo poháněno právními předpisy EU, které zajišťují vysokou úroveň ochrany v oblastech, jako je kvalita vody a ochrana přírody. Směrnice o ptácích a o přírodních stanovištích chrání ekosystémy a důležitým úspěchem bylo rozšíření sítě chráněných oblastí Natura 2000 na 18 % plochy Evropské unie. Další úsilí je potřeba k dosažení cílů EU, pokud jde o zastavení ztráty biodiverzity do roku 2020 a obnovení nejméně 15 % zničených ekosystémů. Stavy ryb v Evropě sice historicky utrpěly v důsledku nadměrného rybolovu, avšak mnoho populací ryb se nyní vzpamatovává díky společné rybářské politice opírající se výrazně o vědecké poznatky. Nedávno přijaté společné sdělení o mezinárodní správě oceánů¹² vymezuje opatření, jejichž účelem je zajistit bezpečné, čisté a udržitelně spravované oceány.

Přestože se Evropská unie stále potýká s řadou výzev, pokud jde o přírodní kapitál, v rostoucí míře doplňuje legislativní přístupy o další politiky, které mají „Zajistit udržitelnou spotřebu a výrobu“, tj. 12. cíl udržitelného rozvoje. Zde je cílem účinného využívání zdrojů a oběhového hospodářství oddělit hospodářský růst od využívání zdrojů a degradace životního prostředí. Udržitelná spotřeba bude rovněž vyžadovat spotřebitelské politiky, které zvyšují informovanost a umožňují spotřebitelům činit informovaná rozhodnutí přispívající k udržitelnosti.

¹² JOIN(2016) 49 final.

V oblasti energetiky a klimatu, pokud jde o 7. cíl „Zajistit přístup k cenově dostupným, spolehlivým, udržitelným a moderním zdrojům energie pro všechny“ a 13. cíl „Přijmout bezodkladná opatření na boj se změnou klimatu a zvládnání jejích dopadů“, Evropská unie stanovila ambiciózní cíle do roku 2030 týkající se snižování emisí skleníkových plynů, zlepšování energetické účinnosti a zvyšování podílu energie z obnovitelných zdrojů. Kromě toho existuje politický závazek vyhradit nejméně 20 % rozpočtu Evropské unie na opatření v oblasti klimatu. Komise již navrhla, jak snížit emise skleníkových plynů ve všech odvětvích ekonomiky¹³, a připravuje se balíček iniciativ na podporu přechodu k čisté energii. Tento balíček se zaměří na zajištění energetické účinnosti a cíle v oblasti obnovitelných zdrojů s ohledem na realizaci energetické unie a zejména s ohledem na rámec politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030. Pomůže podpořit vytváření pracovních míst a růst a vnést rychlé změny do reálné ekonomiky.

Pokud jde o socioekonomické aspekty, strategie Evropa 2020 pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění si klade za cíl dosáhnout 75% zaměstnanosti pro věkovou skupinu od 20 do 64 let a přispět k naplňování 8. cíle „Podporovat trvalý, inkluzivní a udržitelný hospodářský růst, plnou a produktivní zaměstnanost a důstojnou práci pro všechny“. Oživení trhu práce bylo v letech 2015 a 2016 silnější a u většiny ukazatelů bylo dosaženo výrazného zlepšení. Míra zaměstnanosti (ve věkové skupině od 20 do 64 let) v EU v roce 2015 vzrostla o 0,9 procentního bodu a v druhém čtvrtletí roku 2016 nadále rostla až na 71,1 %, čímž překročila úroveň 70,3 % (za rok) v roce 2008 z období před krizí¹⁴. Rozdíly mezi členskými státy se na trhu práce snižují, ale i tak zůstávají v porovnání s obdobím před krizí velké a v několika členských státech přetrvávají problémy jako nezaměstnanost mladých a nezaměstnanost osob se zdravotním postižením.

Pokud jde o 9. cíl „Vybudovat odolnou infrastrukturu, podporovat inkluzivní a udržitelnou industrializaci a inovace,“ investiční plán pro Evropu pokrývá strategické investice v klíčových oblastech, jako jsou infrastruktura, výzkum a inovace či rizikové financování pro malé podniky. Investice do infrastruktury a výzkumu a inovací pokrývají rovněž evropské strukturální a investiční fondy¹⁵. Nástroj pro propojení Evropy financuje odolné sítě a infrastrukturu v dopravě, telekomunikacích a energetice. Výzkum a inovace, o které se opírá provádění v podstatě všech cílů udržitelného rozvoje, jsou financované prostřednictvím rámcového programu pro výzkum a inovace (Horizont 2020). Z evropského srovnávacího přehledu inovací za rok 2016 vyplývá, že Evropská unie si i nadále udržuje značný náskok ve výkonnosti před mnoha dalšími aktéry, a výzvou tedy je toto postavení si udržet.

Pokud jde o 11. cíl „Vytvořit inkluzivní, bezpečná, odolná a udržitelná města a obce“, města Evropské unie, v čele se Stockholmem, Vídní, Londýnem, Frankfurtem a Hamburkem, představují pět z osmi nejvíce udržitelných měst¹⁶. Městská agenda pro Evropskou unii je společnou snahou Komise, členských států a evropských měst o posílení městského rozměru evropských a vnitrostátních politik. V souladu s Novou městskou agendou OSN Evropská unie posiluje odolnost městského prostředí prostřednictvím prevence katastrof a rizik souvisejících s klimatem. Pakt starostů a primátorů v oblasti klimatu a energetiky je zdola

¹³ COM(2016) 500.

¹⁴ Eurostat.

¹⁵ Evropské strukturální a investiční fondy (ESI fondy): tři fondy politiky soudržnosti (tj. Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Fond soudržnosti (FS) a Evropský sociální fond (ESF)), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropský námořní a rybářský fond (ENRF).

¹⁶ Žebříček udržitelných měst 2016 (*Sustainable Cities Index 2016*) společnosti Arcadis (2016).

iniciovaným místním a regionálním opatřením v EU pro integrované kroky k přizpůsobení se změně klimatu a jejímu zmírňování a pro zajištění přístupu k bezpečné, udržitelné a cenově dostupné energii.

Pokud jde o 16. cíl „Podporovat mírové a inkluzivní společnosti pro udržitelný rozvoj, zajistit všem přístup ke spravedlnosti a vytvořit efektivní, odpovědné a inkluzivní instituce na všech úrovních“, existují odpovídající politiky a právní předpisy EU, přičemž řada jejich základních zásad, zakotvených ve Smlouvě o Evropské unii a Listině základních práv Evropské unie, jde nad rámec ambicí stanovených v 16. cíli udržitelného rozvoje.

Pokud jde o 17. cíl „Oživit globální partnerství pro udržitelný rozvoj a posílit prostředky pro jeho uplatňování“, Komise bude v úzké spolupráci s členskými státy pracovat na realizaci tohoto programu zaváděním politik umožňujících provádění, využíváním vhodných finančních prostředků ze všech zdrojů, včetně soukromého sektoru, budováním kapacit, prostřednictvím vědy, technologií a inovací, obchodu, zajišťováním soudržnosti politik a navazováním partnerství přispívajících k dosažení výsledků. Strategie „Obchod pro všechny“¹⁷ přijatá krátce po Agendě 2030 zavazuje Evropskou unii k odpovědné obchodní a investiční politice jako nástroji provádění cílů udržitelného rozvoje prostřednictvím podpory zaměstnanosti, udržitelného růstu a investic v Evropě a mimo ni.

Evropské politiky a opatření navíc doplňuje několik finančních nástrojů EU, které k naplňování cílů udržitelného rozvoje přispívají horizontálně. Politika soudržnosti je prostřednictvím evropských strukturálních a investičních fondů například hlavní investiční politikou Evropské unie zaměřující se na dosažení hospodářské, sociální a územní soudržnosti snižováním rozdílů mezi úrovněmi rozvoje různých regionů. Přispívá k naplňování strategie Evropa 2020 a uspokojování různorodých potřeb v oblasti rozvoje ve všech regionech EU částkou ve výši 350 miliard EUR na období 2014–2020. Projekty podporující dosažení mnoha cílů udržitelného rozvoje financuje také průřezový rámcový program EU pro výzkum a inovace Horizont 2020. Evropská unie mnoha různými způsoby zajišťuje synergie mezi nástroji financování a politikami.

2.2 Přispění deseti priorit Komise k Agendě 2030

Politický program současné Komise, inspirovaný „Strategickou agendou pro Unii v čase změn“ Evropské rady, se po projednání s Evropským parlamentem zaměřuje na pracovní místa, růst, spravedlnost a demokratickou změnu. Deset priorit tohoto programu se týká klíčových výzev, před kterými Evropa stojí. Řada cílů udržitelného rozvoje je s těmito výzvami a cíli Komise vyplývajícími z těchto deseti priorit hluboce provázána.

Nejdůležitější synergie mezi cíli udržitelného rozvoje a deseti prioritami shrnuje níže uvedený oddíl. Plné využití těchto synergií mezi cíli udržitelného rozvoje a nejvyššími prioritami Komise zajistí jasnou politickou odpovědnost a zabrání tomu, aby byly cíle udržitelného rozvoje realizovány v politickém vakuu.

¹⁷ COM(2015) 497 final.

Dále se oddíl 2.3 zabývá nejdůležitějšími závazky vyplývajícími z vnější činnosti Evropské unie, což zahrnuje šestou prioritu v oblasti obchodu a devátou prioritu týkající se silnějšího globálního aktéra.

Většina práce související s první prioritou „Nový impulz pro zaměstnanost, růst a investice“ přímo přispívá k naplňování různých cílů udržitelného rozvoje a řeší hlavní výzvy, kterým Evropa v oblasti udržitelnosti čelí.

Od globální hospodářské a finanční krize se Evropská unie potýká s vysokou nezaměstnaností, nedostatečnou mírou investic a nedostatečnou konkurenceschopností. Problémem zůstává chudoba a nerovnost. Evropský sociální model nebude do budoucna udržitelný, pokud růst zůstane na stávající úrovni. Ve stárnoucí společnosti, s aktuálním poměrem dvou aktivních osob podporujících v EU v průměru jednu neaktivní¹⁸, se závazky související s výplatami důchodů v mnoha členských státech budou výrazně zvyšovat¹⁹, zatímco nezaměstnanost mladých zůstává vysoká.

Z tohoto důvodu je od počátku hlavní prioritou této Komise podpořit vytváření pracovních míst, růst a investice. Je potřeba pokračovat v dosavadních výsledcích Evropy, pokud jde o úspěšný socioekonomický rozvoj v uplynulých 60 letech, čehož lze dosáhnout vytvářením udržitelných pracovních míst. Cílem je poskytnout příležitosti budoucím generacím a zlepšit sociální situaci díky snižování chudoby a nerovnosti. Tímto způsobem lze zajistit dlouhodobou konkurenceschopnost Evropy ve světové ekonomice a zároveň zachovat evropský způsob života.

V globálním konkurenčním prostředí, v němž by EU neměla konkurovat nízkými mzdami, jsou pro zajištění udržitelného růstu podporujícího začlenění zásadní investice do kvalitního **vzdělávání a odborné přípravy (4. cíl udržitelného rozvoje)** a do mladých lidí. Hlavní pravomoc mají členské státy, ale je nutné je podpořit tím, že budou plně využívány všechny nástroje dostupné na úrovni EU, jako je Erasmus+ a politika soudržnosti. Základem prosperity Evropy a evropského způsobu života je největší kapitál, který má Evropa k dispozici: lidé. V letech 2010 až 2014 se v EU jako celku investice do vzdělávání a odborné přípravy snížily o 2,5 %²⁰. Promyšlené investice, které zlepšují kvalitu dovedností a posilují výkonnost systémů vzdělávání a odborné přípravy, jsou zcela zásadní. Komise se bude modernizací vzdělávání, kvalitou učňovského vzdělávání a lepším sledováním absolventů zabývat v příštím roce. Jako nástroj investování do mladých, jejich dovedností a prvních kroků v kariéře budou posíleny záruky pro mladé lidi.

Investiční plán pro Evropu²¹ (např. **8., 9., 12. a 13. cíl udržitelného rozvoje**) má přispět k tomu, aby bylo do roku 2020 prostřednictvím Evropského fondu pro strategické investice (EFSD) využito 500 miliard EUR ve formě dalších investic do reálné ekonomiky. Investice do několika strategických odvětví, jako je vzdělávání, zdravotnictví, vodohospodářský sektor, energetika, doprava a ostatní infrastruktura a průmysl a zemědělství, a podpora iniciativ orientujících se na budoucnost, jako je energie z obnovitelných zdrojů, oběhové hospodářství

¹⁸ Eurostat.

¹⁹ Zpráva o stárnutí obyvatelstva 2015: hospodářské a rozpočtové projekce pro 28 členských států EU (2013–2060).

²⁰ Monitor vzdělávání a odborné přípravy za rok 2016.

²¹ COM(2014) 903 final.

a přizpůsobení se změně klimatu a její zmírňování, jsou důležitou součástí úspěchu první fáze EFSI. Pro druhou fázi, tzv. EFSI 2.0²², Komise navrhla kvantitativní cíl (40 %), pokud jde o cílené projekty zaměřující se na změnu klimatu. Osvětové činnosti na nejvyšší úrovni budou propagovat výhledově zaměřené návrhy nejen kvůli naplnění klimatického cíle, ale také k zajištění přijetí širěji zaměřených projektů vztahujících se k udržitelnému růstu. Kromě toho nový návrh zjednoduší spojení s dalšími velkými zdroji financování, jako jsou evropské strukturální a investiční fondy, na podporu udržitelného růstu v několika odvětvích v rámci Evropské unie.

Oběhové hospodářství (6., 8., 9., 11., 12., 13., 14. a 15. cíl udržitelného rozvoje) nabízí transformační program přinášející významný počet nových pracovních míst a růstový potenciál a stimulující udržitelné spotřební návyky a výrobu. Zaměření na účinné využívání zdrojů a minimalizaci odpadu s ohledem na rychlé vyčerpávání zdrojů ve světě dává Evropské unii konkurenční výhodu a stimuluje inovace. Vytváří lokální pracovní místa pro všechny kvalifikační úrovně a příležitosti pro sociální začleňování. Přechod k oběhovému hospodářství nabízí Evropě možnost modernizovat ekonomiku, zajistit, aby v budoucnu fungovala bez problémů, byla ekologická a konkurenceschopná. Oběhové hospodářství rovněž přispívá ke snížení úrovně emisí oxidu uhličitého a k energetickým úsporám a méně znečišťuje ovzduší, půdu a vodu. Provádění akčního plánu pro oběhové hospodářství z roku 2015 zůstává i nadále důležitou prioritou Komise, což potvrdil i pracovní program na rok 2017.

Rámec monitorování oběhového hospodářství v Evropě bude připraven v roce 2017. Ve snaze zvýšit investice do oběhového hospodářství bude zřízena platforma na podporu financování oběhového hospodářství. Další novou iniciativou v roce 2017 bude komplexní strategie pro problematiku plastů, která má zlepšit ekonomickou stránku, kvalitu a využívání recyklace a opětovného použití plastů a omezit únik (mikro)plastů do životního prostředí. Pomůže evropskému průmyslu vyvinout plasty budoucnosti, které budou méně závislé na fosilních palivech a budou nabízet řešení přispívající k omezení globálního problému **znečišťování moří (14. cíl udržitelného rozvoje)**. Ve snaze podpořit bezpečné opětovné používání vyčištěných odpadních vod budou stanoveny minimální požadavky pro opakovaně využívanou vodu (**6. cíl udržitelného rozvoje**). Opatření v oblasti udržitelných potravinových systémů a prevence **plýtvání potravinami (12. cíl udržitelného rozvoje)** budou realizována prostřednictvím platformy EU pro potravinové ztráty a plýtvání potravinami ve snaze podpořit cíl OSN spočívající ve snížení celosvětového plýtvání potravinami do roku 2030 v přepočtu na hlavu o polovinu. Je plánováno cílené opatření usnadňující darování potravin a bezpečné používání potravin nevhodných pro lidskou spotřebu k výrobě krmiva pro zvířata i účinnější označování data na potravinách.

Životně důležitým pro dlouhodobou udržitelnost je provádění **acquis Evropské unie v oblasti životního prostředí (6., 14. a 15. cíl udržitelného rozvoje)**, které je neoddelitelně spjaté s širšími ekonomickými a společenskými problémy. Jak se uvádí v 7. akčním programu pro životní prostředí, zachování a zlepšení základny přírodních zdrojů je rovněž zásadní pro to, aby naše hospodářská odvětví, například zemědělství, rybolov nebo energetika, mohla poskytovat svoje služby. Komise posílí sledování pokroku dosaženého při plnění environmentálních cílů prostřednictvím přezkumu provádění politik v oblasti životního prostředí a zahájí iniciativy zaměřující se na zjednodušení podávání environmentálních zpráv,

²² COM(2016) 581 final.

usnadnění přístupu k právní ochraně a podporu dodržování požadavků souvisejících s ochranou životního prostředí v členských státech (**17. cíl udržitelného rozvoje**).

Zemědělství (2. cíl udržitelného rozvoje) hraje v Agendě 2030 a v jakékoliv udržitelné budoucnosti podstatnou úlohu, neboť ze své podstaty souvisí s problémy, jako je zaměstnanost, potraviny, ovzduší, změna klimatu, voda, půda a biodiverzita (**8., 12., 6., 13. a 15. cíl udržitelného rozvoje**). Komise tudíž pokročí ve zjednodušování a modernizování společné zemědělské politiky s cílem maximalizovat její přispění k naplňování stanovených deseti priorit Komise a cílů udržitelného rozvoje a povede rozsáhlé konzultace k této otázce.

Prací na třetí prioritě „Odolná energetická unie s pomocí progresivní politiky v oblasti změny klimatu“ Evropská unie přijala jasný rámec do roku 2030 a aktivně pracuje na naplňování dvou relevantních cílů udržitelného rozvoje.

Evropská unie je největší dovozce energie na světě²³ a je zranitelná vůči nabídkovým šokům. Odtud se odvíjí význam energetické bezpečnosti, integrace trhu, energetické účinnosti a používání domácích energetických zdrojů, zejména obnovitelných, pro snížení naší závislosti na externích dodavatelích a zároveň dekarbonizaci ekonomiky a stimulaci nových podnikatelských odvětví. Evropa se nyní potřebuje správně rozhodnout, neboť přechod k nízkouhlíkovému hospodářství bude ztěžován ekonomickými, sociálními a environmentálními náklady fragmentovaných trhů s energií. Cílem **energetické unie** je zajistit cenově dostupnou, bezpečnou a udržitelnou energii pro firmy i domácnosti (**7. cíl udržitelného rozvoje**). Pro dosažení těchto cílů energetická unie podporuje spolupráci a integraci v energetické oblasti. Ústředním bodem této strategie Evropské unie jsou zejména obnovitelné zdroje a energetická účinnost, které hrají stále významnější úlohu v boji proti změně klimatu a zároveň zlepšují energetickou bezpečnost a posilují průmyslové a technologické vedení EU.

Pařížská dohoda z roku 2015 je historicky významným mezníkem v globálním boji proti **změně klimatu (13. cíl udržitelného rozvoje)**; úspěch pro svět a potvrzení cesty Evropské unie k nízkouhlíkové a vůči změně klimatu odolné ekonomice. EU si stanovila ambiciózní cíl snížit domácí emise skleníkových plynů do roku 2030 v celé své ekonomice alespoň o 40 %. Tento cíl je založen na globálních prognózách, které jsou v souladu se střednědobými ambicemi Pařížské dohody. Evropská unie i nadále povede příkladem a svým jednáním v oblasti regulačních politik ke snižování emisí, posilování přizpůsobení se změně klimatu a řízení rizika katastrof, ale také v souvislosti s faktory, které umožňují urychlit veřejné a soukromé investice do inovací a modernizace ve všech klíčových odvětvích. Strategie mobility s nízkými emisemi přispívá k dosažení konkurenceschopného dopravního systému účinně využívajícího zdroje. Pokud jde o leteckou dopravu a přepravu, Evropská unie hrála vedoucí úlohu v dosažení globálních dohod z letošního roku zaměřujících se na snižování emisí. Jsou projednávány návrhy na urychlení přechodu k nízkouhlíkové ekonomice zahrnující všechna odvětví hospodářství v EU²⁴.

V rámci čtvrté priority „Lepší a spravedlivější vnitřní trh a posílená průmyslová základna“, zejména unie kapitálových trhů, je přijímán nový progresivní přístup k zajištění udržitelného financování, který souvisí s několika cíli udržitelného rozvoje.

²³ Eurostat a Mezinárodní energetická agentura.

²⁴ COM(2015) 337, COM(2016) 482 a COM(2016) 479.

Udržitelné financování (8., 9., 13., 14. a 15. cíl udržitelného rozvoje) patří k prioritám uskupení G20 a v Evropě ministři financí, regulační orgány a příslušné odvětví aktivně hledají možná opatření. S ohledem na cíle udržitelného rozvoje, Pařížskou dohodu a přechod k nízkouhlíkovému a více oběhovému hospodářství odolnému vůči změně klimatu a účinně využívajícímu zdroje požaduje Evropská unie, aby byl stávající finanční systém lépe sladěn s jejími politikami podporujícími udržitelný růst a investice. V této souvislosti **unie kapitálových trhů** vymezuje konkrétní iniciativy, například zelené dluhopisy, podporu dlouhodobých investic nebo obezřetnostní aspekty vztahující se k regulaci bank. Mimoto existuje systém, který má zajistit větší transparentnost pro investory, pokud jde o zveřejňování nefinančních informací a informací týkajících se rozmanitosti, včetně informací o otázkách životního prostředí, sociálních a zaměstnaneckých aspektech, dodržování lidských práv, protikorupčních opatřeních a opatřeních proti úplatkářství a dalších záležitostech. Vymezení koherentní strategie EU pro udržitelné financování pomůže identifikovat způsoby, jak může reforma finanční politiky EU umožnit a podnítit tok (veřejného a soukromého) kapitálu směrem k udržitelným investicím, a stanovit související priority a sled opatření.

V prvním kroku Komise vytvoří odbornou skupinu na vysoké úrovni, která bude poskytovat doporučení k přípravě zastřešující a komplexní strategie EU pro udržitelné financování, zejména s přihlédnutím k výzvám, které pro finanční systém představuje klimatické a environmentální riziko, a k potřebě využít finanční trhy v odpovědi na tyto výzvy. Odborná skupina se rovněž zamyslí nad tím, jak lze příslušná doporučení rozšířit na jiné dimenze udržitelnosti. Mělo by to Evropské unii umožnit udržet si mezinárodní vedoucí postavení, pokud jde o rozvoj udržitelných trhů. Komise provede následnou kontrolu této práce v roce 2017 v přezkumu unie kapitálových trhů v polovině období.

V rámci páté priority „Hlubší a spravedlivější hospodářská a měnová unie“ pomáhá zejména evropský pilíř sociálních práv a opatření v oblasti sociální odpovědnosti podniků řešit výzvy práce v 21. století tak, jak vyžadují cíle udržitelného rozvoje.

Vzhledem k rychlým ekonomickým změnám, změnám na trhu práce, sociálním, demografickým a technologickým změnám je problém udržitelného růstu podporujícího začlenění, zaměstnanosti a slušné práce (**8. cíl udržitelného rozvoje**) v Evropě aktuálnější než kdy jindy. V situaci, kdy doznívají následky krize, **evropský pilíř sociálních práv** usiluje o to, aby se sociální spravedlnost stala základem politik EU. Soubor hlavních zásad pro provádění politiky zaměstnanosti a sociální politiky pomůže lépe zohlednit nové ekonomické, sociální a demografické trendy. Zdraví je jedním z prvků hrajících úlohu v posilování lidského kapitálu z hlediska produktivity a účasti na trhu práce. Uvedený pilíř je způsobem, jak zejména v eurozóně dosáhnout další sociální konvergence a sblížení trhů práce, a pomůže s naplňováním **1., 3. a 10. cíle udržitelného rozvoje**.

Kromě toho opatření Evropské unie v oblasti **sociální odpovědnosti podniků a odpovědného obchodního jednání** motivuje soukromý sektor k tomu, aby přispěl k dosahování sociálních a environmentálních cílů a tím podpořil spravedlivý a udržitelný růst a ochranu sociálních práv (**8. cíl udržitelného rozvoje**). V rámci globálních dodavatelských řetězců politiky EU přispívají k udržitelnějším postupům v obhospodařování lesů, lepším pracovním a environmentálním podmínkám v textilním průmyslu a recyklaci lodí, boji proti nezákonnému rybolovu a obchodování s konfliktními minerály a s ohroženými druhy. Komise zintenzivní svoji práci související s odpovědným obchodním jednáním, přičemž se zaměří na konkrétní opatření reagující na stávající a budoucí výzvy v sociální, environmentální a správní

oblasti a bude vycházet z hlavních zásad a z přístupu stanoveného v její strategii sociální odpovědnosti podniků v Evropské unii z roku 2011.

Sedmá priorita „Oblast spravedlnosti a základních práv, jež jsou založeny na vzájemné důvěře“ zahrnuje pokračující úsilí související s cíli udržitelného rozvoje v oblasti spravedlnosti a rovnosti žen a mužů.

Účinné **soudní systémy** hrají zásadní úlohu při dodržování zásad právního státu a prosazování základních hodnot Unie (**16. cíl udržitelného rozvoje**). Jsou rovněž nezbytným předpokladem příznivého investičního a podnikatelského prostředí. Evropská unie vyzývá členské státy ke zlepšování účinnosti jejich vnitrostátních soudních systémů v rámci evropského semestru, každoročního cyklu koordinace hospodářských politik EU.

Rovnost žen a mužů (5. cíl udržitelného rozvoje) je jednou ze základních hodnot Evropské unie již od roku 1957, kdy byla zásada stejné odměny za stejnou práci zahrnuta do Římské smlouvy. I dnes zůstávají aktivní politiky v této oblasti nezbytností, protože umožňují lépe využít nadání žen a zlepšit zapojení žen na trhu práce, jejich ekonomickou nezávislost, mzdu a důchody, rovnost na vedoucích pozicích, boj proti násilí na základě pohlaví a větší rovnost žen a mužů v naší vnější činnosti. V posledních letech bylo dosaženo pokroku, což například dokládá doposud nejvyšší zaznamenaná zaměstnanost žen (65,3 % v druhém čtvrtletí roku 2016), která vzrostla oproti úrovni 62,8 % zaznamenané v roce 2008²⁵, přestože rozdíly mezi ženami a muži v zaměstnanosti stále přetrvávají. V letech 2003 až 2016 se podíl žen v představenstvech největších společností v EU kotovaných na burze zvýšil z 8,5 % na 23 %²⁶. I nadále však zůstávají nedorozřešené velké výzvy týkající se rozdílů v oblasti mezd a důchodů: mzdové rozdíly mezi ženami a muži a rozdíly v důchodech nevykazují žádné známky zlepšení. Ačkoliv ženy využívají výhod vzdělání, v roce 2014 stále dostávaly za hodinu práce odměnu o 16,7 % nižší než muži a jejich důchod je v průměru o 40 % nižší než důchod mužů²⁷. Prostřednictvím dokumentu „Strategický závazek ohledně rovnosti žen a mužů v letech 2016–2019“ se Komise zavázala dále usilovat o rovnost žen a mužů v prioritních oblastech a v roce 2017 představí iniciativu na podporu lepší rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem mužů a žen.

V souvislosti s uprchlickou krizí práce na osmé prioritě „Na cestě k nové migrační politice“ podporuje pokrok související s několika cíli udržitelného rozvoje.

Svět se potýká s nejvyšším počtem uprchlíků od konce druhé světové války, přičemž po celém světě bylo násilně vysídleno více než 65 milionů osob²⁸. V této souvislosti je potřeba nová komplexní migrační politika podporující legální kanály a bojující proti nelegálním migračním tokům, čímž ochrání životy, zachová lidskou důstojnost a pomůže podpořit růst a omezit nerovnost (např. **1. a 10. cíl udržitelného rozvoje**). Řízení migračních toků je odpovědností, kterou sdílejí nejen členské státy EU, ale i nečlenské tranzitní země a země původu. Evropský program pro migraci²⁹ a následná opatření, včetně nového rámce pro

²⁵ Eurostat.

²⁶ http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/gender-decision-making/database/business-finance/supervisory-board-board-directors/index_en.htm.

²⁷ Eurostat.

²⁸ Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), „Globální trendy: nucené vysídlení v roce 2015“ („Global trends: forced displacement in 2015“) (2015).

²⁹ COM(2015) 240.

partnerství se třetími zeměmi³⁰, zajišťují komplexní přístup zakládající se na dodržování základních práv, na důvěře, solidaritě a vzájemné odpovědnosti.

2.3 Evropská unie jako angažovaný globální partner podporující Agendu 2030

Vize Agendy 2030 je plně v souladu s cíli **vnější činnosti EU**, včetně snahy o udržitelný rozvoj³¹. Globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie³² vymezuje strategické směřování vnější činnosti Evropské unie a identifikuje jasnou souvislost s Agendou 2030. Zdůrazňuje význam komplexního přístupu ve vnější činnosti EU a potřebu integrovaného přístupu EU ke zvýšení dopadu EU v reakci na násilné konflikty a krize a při prevenci násilných konfliktů a krizí a význam zlepšování soudržnosti mezi EU a jejími členskými státy. Cíle udržitelného rozvoje budou průřezovou oblastí veškeré práce na provádění této globální strategie³³. Globální strategie vyzdvihuje, že existuje přímé spojení mezi naší bezpečností a prosperitou v okolních regionech, včetně zemí zapojených do procesu rozšiřování EU a sousedních zemí. V souladu s cíli udržitelného rozvoje je podpora odolnosti států a společností na všech úrovních způsobem, jak podpořit stabilitu a udržitelný rozvoj po celém světě a zároveň posílit vlastní bezpečnost a prosperitu Evropy.

Politika rozšiřování EU se bude i nadále zaměřovat na právní stát, včetně bezpečnosti, základních práv, demokratických institucí a reformy veřejné správy, a na hospodářský rozvoj a konkurenceschopnost. Tyto základní podmínky pro plnění kodaňských a madridských kritérií pro členství v EU jsou plně v souladu se zásadami Agendy 2030.

Upravená **evropská politika sousedství** (z roku 2015) zavedla diferencovaná partnerství se sousedními zeměmi s hlavním cílem přispět ke stabilizaci. Poskytuje Evropské unii nezbytné nástroje pro spolupráci s partnerskými zeměmi v oblastech, jako je bezpečnost, budování odolnosti, řádná správa věcí veřejných, demokracie a lidská práva, ekonomický rozvoj, konektivita, energetika, migrace a mobilita, a jako taková podporuje udržitelný rozvoj.

Činnost Evropské unie má své místo zejména při podpoře **prevence, řízení a řešení krizí** ve světě, k čemuž slouží mise v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky, významný finanční příspěvek africkému mírovému projektu a nedávný návrh podpořit budování kapacit pro bezpečnost a rozvoj v novém strategickém rámci reformy bezpečnostního sektoru³⁴. EU bude prosazovat širší pojetí bezpečnosti, které zahrnuje odpovědné instituce podporující začlenění na všech úrovních.

Pokud jde o rozvojovou spolupráci, jejíž provádění je při plnění cílů udržitelného rozvoje zásadní, Evropská unie zastává **přístup založený na právech**. Tento přístup zahrnuje všechna lidská práva a podporuje začlenění a účast, zákaz diskriminace, rovnost a spravedlnost, transparentnost a odpovědnost. Rovnost žen a mužů je základní hodnotou Evropské unie a je zakotvena v právním a politickém rámci EU. Evropská unie bude práva žen, rovnost žen a mužů a posílení postavení žen a dívek prosazovat jako jednu z priorit ve všech oblastech vnější činnosti.

³⁰ COM(2016) 385.

³¹ Viz čl. 21 odst. 2 písm. d) Smlouvy o Evropské unii.

³² Globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie „Sdílená vize, společný postup: silnější Evropa“, červen 2016.

³³ Závěry Rady o opatřeních navazujících na Globální strategii zahraniční a bezpečnostní politiky EU (odstavec 5), 17. října 2016.

³⁴ JOIN (2016) 31 final.

Rozvojová politika EU hraje ústřední úlohu v provádění Agendy 2030. Jako největší globální aktér v oblasti rozvoje má Evropská unie a její členské státy významný vliv na dosahování cílů udržitelného rozvoje ve světě. Z tohoto důvodu Komise spolu s tímto sdělením předkládá návrh **nového Evropského konsensu o rozvoji**³⁵, který je odrazem uceleného přístupu Agendy 2030. Návrh nového konsensu má přispět k dosažení primárního cíle v podobě vymýcení chudoby systematickým propojováním sociální, ekonomické a environmentální dimenze a posilováním vzájemného vztahu mezi rozvojem a bezpečností, humanitární a migrační problematikou.

Návrh nového evropského konsensu rovněž představuje posun paradigmatu, pokud jde o způsoby provádění. Překonává tradiční zaměření na mezinárodní rozvojovou pomoc ve snaze získat mnohem vyšší finanční prostředky potřebné k financování cílů udržitelného rozvoje a kombinuje pomoc a domácí zdroje a využívá soukromé investice. Zdůrazňuje také úlohu vhodných vnitrostátních a mezinárodních politik, včetně soudržnosti politik. Nedávno navržený **evropský plán vnějších investic**³⁶ vychází z úspěšné zkušenosti investičního plánu pro Evropu a je dobrým příkladem tohoto nového přístupu ke způsobu provádění.

Komise v návrhu nového evropského konsensu o rozvoji navrhuje nový způsob spolupráce s partnerskými zeměmi a spolu s členskými státy, počínaje společným plánováním až po provádění společných opatření, ve snaze zajistit větší soudržnost, doplňkovost a efektivitu. Je rovněž očividně potřeba rozvíjet více diferencovaná **partnerství** v souladu se směřováním rozvoje a potřebami našich partnerů, s důrazem na nejchudší a nejzranitelnější osoby a zároveň s přihlédnutím k významu vyspělejších rozvojových zemí pro dosažení cílů udržitelného rozvoje. Základním příkladem tohoto přístupu v podobě partnerství upravených na míru je sdělení o budoucích vztazích s africkými, karibskými a tichomořskými státy týkající se **rámce platného po vypršení platnosti dohody z Cotonou**³⁷, jež bylo přijato společně s tímto sdělením.

Humanitární pomoc Evropské unie hraje důležitou úlohu v poskytování pomoci zachraňující životy a přispívá ke snižování zranitelnosti a k ochraně lidské důstojnosti. Koncentrace extrémní a chronické chudoby v nestabilních státech je často zhoršována opakujícími se cykly přírodních katastrof a ničivých konfliktů, což ústí ve stále závažnější humanitární situace, které v rostoucí míře ohrožují přínosy rozvoje a negativně ovlivňují stabilitu celých regionů a společností. Evropská unie je v popředí, pokud jde o budování odolnosti nejzranitelnějších komunit. Vytyčuje cestu k účinnější spolupráci, propojující humanitární činnost, dlouhodobou rozvojovou spolupráci a průběžnou politickou angažovanost, čímž přispívá k vymýcení chudoby.

Obchodní politika Evropské unie vymezená ve sdělení nazvaném Obchod pro všechny plně podporuje udržitelný rozvoj ve světě, a to zejména prostřednictvím zaměření na provázanost obchodu a rozvoje. Obchodní dohody, jako jsou dohody o hospodářském partnerství, a obchodní režimy jako Vše kromě zbraní a rozšířený všeobecný systém preferencí GSP+ silně podporují udržitelný rozvoj tím, že propojují obchod s rozvojem a řádnou správou věcí veřejných.

³⁵ COM(2016) 740.

³⁶ COM(2016) 581 final.

³⁷ JOIN(2016) 52.

Dopad, který má Evropská unie mimo svoje hranice, se neomezuje na její program vnější činnosti. Řada politik EU s domácím rozměrem přispívá k provádění cílů udržitelného rozvoje ve světě. **Zajištění soudržnosti všech politik EU** je tudíž pro dosažení cílů udržitelného rozvoje zásadní. Soudržnost politik za účelem rozvoje je podstatnou součástí odpovědi Evropské unie na výzvy v oblasti udržitelného rozvoje zakotvené v evropských smlouvách. Konkrétní projekty, jako je energetické propojení v Africe a s Evropou ve středomořské oblasti i probíhající opatření EU týkající se udržitelných globálních dodavatelských řetězců, například v dřevařském a oděvním průmyslu, ukazují přidanou hodnotu snahy o soudržný přístup.

3. JAK BUDE EU POKRAČOVAT V PROVÁDĚNÍ AGENDY 2030

3.1 Řízení

Udržitelný rozvoj vyžaduje ucelený a průřezový přístup k politikám, který zajistí společné řešení ekonomických, sociálních a environmentálních problémů. Udržitelný rozvoj je tudíž v konečném důsledku otázkou řízení a vyžaduje vhodné nástroje zajišťující soudržnost politik v různých tematických oblastech i soudržnost mezi vnější činností a ostatními politikami Evropské unie.

Nová struktura této Komise s místopředsedy a projektovým přístupem je důležitým nástrojem, který tento způsob práce umožňuje. Projektové týmy spojují dohromady různé úhly pohledu jednotlivých odvětvových politik s cílem zajistit, aby úsilí v jedné politické oblasti posilovalo iniciativy v jiných oblastech, čímž lze dosáhnout více koordinované a vzájemně se posilující náplně činnosti. Kromě toho nová funkce prvního místopředsedy má horizontální odpovědnost za udržitelný rozvoj. Ve snaze zajistit soudržnost politik bude první místopředseda hrát úlohu koordinátora při výkonu práce Komise související s aktivním prováděním Agendy 2030.

Jiným způsobem zajišťujícím další začlenění udržitelného rozvoje do evropských politik je využití **nástrojů Komise pro zlepšování právní úpravy**. Veškeré posuzování dopadů prováděné Komisí musí vyhodnocovat environmentální, sociální a ekonomické dopady, aby byla udržitelnost řádně zohledňována a brána v potaz. Všechny tři oblasti musí s použitím důsledně integrovaného přístupu analyzovat rovněž následné vyhodnocování. Pokyny k posílenému posuzování dopadů a zlepšené postupy potvrzující toto začlenění udržitelného rozvoje do evropských politik byly klíčovou složkou balíčku přijatého v roce 2015 a zaměřujícího se na zlepšování právní úpravy. Zapojení zúčastněných stran a veřejné konzultace jsou další součástí souboru nástrojů pro zlepšování právní úpravy ve snaze splnit požadavek podporující začlenění, který je základem Agendy 2030.

Evropský semestr se jako rámec správy ekonomických záležitostí EU výrazně zaměřuje na zaměstnanost a výsledky v sociální oblasti, čímž v Evropské unii podporuje udržitelnější socioekonomický model.

3.2 Financování

Rozpočet EU, představující přibližně 1 % hrubého národního důchodu (HND) Evropské unie, je investičním rozpočtem, který doplňuje vnitrostátní rozpočty a celou řadu politických a regulačních nástrojů EU ve snaze vypořádat se s výzvami na evropské i mezinárodní úrovni.

Komise již z velké části do rozpočtu a výdajových programů EU začlenila ekonomickou, sociální a environmentální oblast, která je základem cílů udržitelného rozvoje. Výkonnostní rámec výdajových programů EU na období 2014–2020 již obsahuje relevantní prvky týkající se vykazování zmíněných tří oblastí.

Zajistit, aby každé vynaložené euro z prostředků evropských daňových poplatníků v maximální možné míře přispívalo ke zlepšení naší budoucnosti, se snaží i **iniciativa rozpočet EU zaměřený na výsledky**³⁸. Posun od měření výdajů k měření výsledků, od zajišťování většinového dodržování pravidel ke snaze i o dosažení maximálního výkonu, zajišťuje, aby zdroje byly alokovány dostatečně flexibilně, aby řešily naléhavé potřeby a zaměřovaly se na priority.

Investiční plán pro Evropu konkrétně odkazuje na cíle udržitelného rozvoje a podporuje soudržnost s rozpočtem EU. Vedle **Evropské investiční banky** je k financování cílů v oblasti udržitelnosti, jako je energetická účinnost a čistá doprava, využívána řada různých politik, například **evropské strukturální a investiční fondy**, a nástrojů jako **Nástroj pro propojení Evropy**, které prostřednictvím inovativních finančních nástrojů pomáhají dosáhnout potřebné výše požadovaných investic. Existuje rovněž politický závazek vyhradit nejméně 20 % rozpočtu Evropské unie na opatření v oblasti klimatu. Mimoto se předpokládá, že **Horizont 2020** přispěje nejméně 60 % svého rozpočtu na udržitelný rozvoj a 35 % na opatření v oblasti klimatu. V rámci globálního partnerství pro provádění cílů udržitelného rozvoje (**17. cíl udržitelného rozvoje**) se Evropská unie kolektivně zavázala poskytnout v časovém rámci Agendy 2030 **oficiální rozvojovou pomoc** ve výši 0,7 % hrubého národního důchodu. V krátkodobém horizontu rovněž společně poskytne 0,15 % hrubého národního důchodu nejméně rozvinutým zemím a v časovém rámci Agendy 2030 tato pomoc dosáhne úrovně 0,20 %.

Výhledově při pohledu na víceletý finanční rámec v období po roce 2020 Komise prozkoumá, jak mohou rozpočty EU a budoucí finanční programy i nadále co nejlépe odpovídajícím způsobem přispívat k naplňování Agendy 2030 a podporovat členské státy v jejich snaze.

3.3 Měření dosaženého pokroku na vnitrostátní a globální úrovni, na úrovni regionů OSN a na úrovni EU

Systematické a transparentní sledování dosahovaného pokroku je zásadní. Agenda 2030 upravuje následnou kontrolu a monitorování na vnitrostátní, regionální a globální úrovni. Evropská unie se v koordinaci s členskými státy zavázala hrát aktivní úlohu na každé z uvedených úrovní a usilovat o co největší pokrok při naplňování cílů udržitelného rozvoje, zajistit odpovědnost vůči občanům a zajistit, aby nikdo nebyl opomenut.

Agenda obsahuje sedmnáct cílů a 169 dílčích cílů, u kterých se Statistická komise OSN v březnu 2016 dohodla na rámci ukazatelů, který se skládá z 230 ukazatelů a má sloužit jako praktické východisko pro monitorování na globální úrovni. Agenda 2030 rovněž předpokládá monitorování na úrovni regionů vymezených Organizací spojených národů. Pokud jde o monitorování v regionu Evropské hospodářské komise OSN (EHK OSN), připravuje se plán, podle kterého by měly země EHK OSN postupovat při vypracovávání statistik

³⁸ http://ec.europa.eu/budget/budget4results/initiative/index_en.cfm.

souvisejících s cíli udržitelného rozvoje. Na vnitrostátní úrovni Organizace spojených národů žádá členské státy o zavedení systémů měření a vykazování dosaženého pokroku.

Komise k tomu přispěje sledováním, vykazováním a kontrolou pokroku při plnění cílů udržitelného rozvoje v kontextu Evropské unie. To zahrnuje podávání pravidelných zpráv o podílu Evropské unie na provádění Agendy 2030 v rámci politického fóra OSN na vysoké úrovni pro udržitelný rozvoj.

První přehled toho, jak si EU a její členské státy stojí z hlediska cílů udržitelného rozvoje, lze najít v publikaci vydané Eurostatem souběžně s tímto sdělením³⁹. Počínaje rokem 2017 bude Komise provádět podrobnější pravidelné monitorování cílů udržitelného rozvoje v kontextu Evropské unie. Za tímto účelem vypracuje referenční rámec ukazatelů a využije celé řady probíhajících činností souvisejících s monitorováním a vyhodnocováním v Komisi, agenturách, Evropské službě pro vnější činnost a v členských státech.

3.4 Sdílená odpovědnost za provádění a odměňování vynikajících výsledků

Cíle udržitelného rozvoje jsou programem spolupráce všech úrovní veřejné správy a občanské společnosti, ke kterému se zavázaly všechny členské státy OSN. Provádění tohoto programu musí probíhat v partnerské spolupráci se všemi aktéry.

Toto sdělení obsahuje rámec pro EU a její členské státy, pokud jde o provádění Agendy 2030. V souladu se zásadou subsidiarity bude Evropská unie v oblastech mimo svoji výhradní pravomoc jednat pouze v případě, že cílů lze dosáhnout lépe na úrovni Unie než prostřednictvím opatření přijímaných členskými státy. Je tudíž nezbytná úzká spolupráce s členskými státy a mnoho problémů ovlivňujících udržitelný rozvoj budou muset řešit samy členské státy, které v současnosti vytvářejí svoje vlastní vnitrostátní rámce související s naplňováním cílů udržitelného rozvoje a informováním vlastních občanů a Organizace spojených národů.

Zvláštní úlohu při provádění Agendy 2030 mají města a orgány místní samosprávy, pro které je stanoven zvláštní cíl (**11. cíl udržitelného rozvoje**) i další s městy související cíle obsažené v Agendě 2030. Města jsou v samém středu ekonomických, environmentálních a sociálních výzev dnešní doby. Více než 70 % občanů EU žije v městských oblastech a ve městech je generováno přibližně 85 % hrubého domácího produktu Evropské unie⁴⁰. Městské oblasti jsou motory evropské ekonomiky a katalyzátory inovativních udržitelných řešení podporujících přechod k nízkouhlíkové a odolné společnosti. Zároveň se však jedná o místa, kde jsou problémy jako nezaměstnanost, segregace, chudoba a znečištění nejvýznamnější.

Městská agenda pro Evropskou unii přijatá v roce 2016 bude tudíž prováděna uceleným způsobem ve spolupráci s orgány místní samosprávy, bude pokrývat všechny aspekty udržitelného rozvoje a přispívat rovněž k provádění globálního programu „Nová městská agenda“⁴¹. Ústřední úlohu při provádění městské agendy pro Evropskou unii sehraje Komise, jež bude přihlížet k různorodosti měst a jejich odpovědnosti a interakcím s ostatními částmi

³⁹ Eurostat, „Udržitelný rozvoj v Evropské unii – statistický přehled z pohledu cílů udržitelného rozvoje OSN“ (2016).

⁴⁰ Eurostat.

⁴¹ Přijata v říjnu 2016 v Quitu na konferenci OSN Habitat III, A/CONF.226/4.

území, poskytovat odborné znalosti, provádět opatření a podporovat proces víceúrovňového řízení.

Udržitelného rozvoje nelze dosáhnout jen prostřednictvím politik veřejného sektoru. Jedná se o společný program občanů, občanské společnosti, organizací a podniků. Stále více podniků ve svém vlastním zájmu i v zájmu evropské ekonomiky a společnosti přijímá cíle udržitelného rozvoje za své a uplatňuje sociální odpovědnost podniků v praxi. Evropské podniky mohou nabídnout inovativní řešení budoucích problémů a být hybnou silou změn v rámci EU a mimo její hranice. Společnost jako celek musí přijmout udržitelnost za hlavní zásadu, podle které se každý občan, podnik a aktér občanské společnosti bude každý den rozhodovat.

S cílem vytvořit dynamický prostor, který propojí různé zúčastněné strany z veřejné i soukromé sféry, zřídí Komise platformu pro nejrůznější zúčastněné strany, která sehraje úlohu při následném monitorování a výměně osvědčených postupů při provádění cílů udržitelného rozvoje v různých odvětvích, na úrovni členských států i Evropské unie. Tato platforma by se mohla stát centrem vzájemného učení, kde mohou zúčastněné strany prodiskutovat činnosti v oblasti udržitelnosti a informovat ostatní o úspěšných probíhajících iniciativách. Iniciativám, které přelomovým způsobem přispějí k provádění globální Agendy 2030, bude každý rok udělena evropská cena udržitelného rozvoje.

4. ZÁVĚR

Evropská unie jako projekt založený na základních hodnotách a spravedlnosti vítá Agendu OSN pro udržitelný rozvoj 2030 jako jedinečnou příležitost vytvořit lepší budoucnost. Globální vize, o kterou se cíle udržitelného rozvoje opírají a jejíž podstatou je jednat ve prospěch lidí, planety a prosperity, je plně v souladu s naším evropským programem: udržitelnost je evropskou značkou. S ohledem na limity naší planety, nedostatek zdrojů, rostoucí nerovnost a význam udržitelného růstu pro zachování našich systémů sociálního zabezpečení chceme umožnit, aby se evropská a světová ekonomika vydala po nové cestě, která lidem zajistí lepší život a spravedlivý podíl pro všechny, zejména mladší generaci.

Chceme-li ochránit budoucnost, je nutné již dnes učinit správná politická rozhodnutí. Zmapování našich politik a *acquis* jasně ukázalo, že všech sedmáct cílů udržitelného rozvoje je již součástí činnosti Evropské unie. Kromě toho je řada cílů udržitelného rozvoje základem nejvyšších politických priorit Junckerovy komise. Cílů udržitelného rozvoje lze na úrovni EU a v členských státech úspěšně dosáhnout, pouze pokud budou nové politiky již od počátku přihlížet k udržitelnosti a soudržnosti politik a pokud budou stávající politiky v praxi prováděny ve spolupráci se všemi zúčastněnými stranami a na všech úrovních.

Komise se plně zavazuje k naplňování Agendy 2030 prostřednictvím následujících hlavních opatření a prvků řízení:

- Komise začlení cíle udržitelného rozvoje do politik a iniciativ Evropské unie a udržitelný rozvoj se stane hlavní zásadou, kterou se budou řídit všechny její politiky. Stávající i nové politiky by měly přihlížet ke třem pilířům udržitelného rozvoje, tj. k sociálním, environmentálním a ekonomickým otázkám. Komise za tímto účelem prostřednictvím nástrojů pro zlepšování právní úpravy zajistí, aby její politiky byly udržitelné.

- Komise bude od roku 2017 předkládat pravidelné zprávy o pokroku dosaženém Evropskou unií při plnění Agendy 2030.
- Ve snaze podpořit udržitelný rozvoj ve světě bude Evropská unie i nadále spolupracovat s externími partnery, využívat všech nástrojů, které má k dispozici v rámci vnější politiky, a podporovat zejména úsilí v rozvojových zemích.
- Komise se zavazuje provádět Agendu 2030 společně s Radou a Evropským parlamentem jakožto spoluzákonodárci a rozpočtovým orgánem Evropské unie a ve spolupráci s dalšími evropskými institucemi, mezinárodními organizacemi, organizacemi občanské společnosti, občany a dalšími zúčastněnými stranami.
- Komise zřídí platformu pro nejrůznější zúčastněné strany, která sehraje úlohu při následném monitorování a výměně osvědčených postupů při provádění cílů udržitelného rozvoje v různých odvětvích, na úrovni členských států i Evropské unie.
- Komise se bude zabývat dalším rozpracováním dlouhodobější vize pro období po roce 2020.

V souladu se závazky v rámci Organizace spojených národů se členské státy vyzývají, aby vypracovaly vnitrostátní rámce pro naplňování cílů udržitelného rozvoje, včas prováděly související evropské politiky, kontrolovaly dosažený pokrok a nadále nesly související odpovědnost.

Tabulka: Agenda 2030 – cíle udržitelného rozvoje⁴²

Agenda 2030 – cíle udržitelného rozvoje	
Cíl č. 1	Vymýtit chudobu ve všech jejích formách všude na světě
Cíl č. 2	Vymýtit hlad, dosáhnout potravinové bezpečnosti a zlepšení výživy, prosazovat udržitelné zemědělství
Cíl č. 3	Zajistit zdravý život a zvyšovat jeho kvalitu pro všechny v jakémkoli věku
Cíl č. 4	Zajistit rovný přístup k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělání a podporovat celoživotní vzdělávání pro všechny
Cíl č. 5	Dosáhnout genderové rovnosti a posílit postavení všech žen a dívek
Cíl č. 6	Zajistit všem dostupnost vody a sanitačních zařízení a udržitelné hospodaření s nimi
Cíl č. 7	Zajistit přístup k cenově dostupným, spolehlivým, udržitelným a moderním zdrojům energie pro všechny
Cíl č. 8	Podporovat trvalý, inkluzivní a udržitelný hospodářský růst, plnou a produktivní zaměstnanost a důstojnou práci pro všechny
Cíl č. 9	Vybudovat odolnou infrastrukturu, podporovat inkluzivní a udržitelnou industrializaci a inovace
Cíl č. 10	Snížit nerovnost uvnitř zemí i mezi nimi
Cíl č. 11	Vytvořit inkluzivní, bezpečná, odolná a udržitelná města a obce
Cíl č. 12	Zajistit udržitelnou spotřebu a výrobu
Cíl č. 13	Přijmout bezodkladná opatření na boj se změnou klimatu a zvládnání jejích dopadů*
Cíl č. 14	Chránit a udržitelně využívat oceány, moře a mořské zdroje pro zajištění udržitelného rozvoje
Cíl č. 15	Chránit, obnovovat a podporovat udržitelné využívání suchozemských ekosystémů, udržitelně hospodařit s lesy, potírat rozšiřování pouští, zastavit a následně zvrátit degradaci půdy a zastavit úbytek biodiverzity
Cíl č. 16	Podporovat mírové a inkluzivní společnosti pro udržitelný rozvoj, zajistit všem přístup ke spravedlnosti a vytvořit efektivní, odpovědné a inkluzivní instituce na všech úrovních
Cíl č. 17	Oživit globální partnerství pro udržitelný rozvoj a posílit prostředky pro jeho uplatňování

* S vědomím, že Rámcová úmluva OSN o změně klimatu je primárním mezinárodním, mezivládním fórem pro vyjednávání globální reakce na změnu klimatu.

⁴² Usnesení OSN A/RES/70/1.